

Mfv.II.10.760/2013/9.szám

A Kúria dr. Vincze Kornélia ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Kertész Ügyvédi Iroda (ügyintéző dr. Kertész József Tamás ügyvéd) által képviselt alperes ellen felmondás jogellenességének megállapítása és jogkövetkezményei alkalmazása iránt a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon 32.M.4716/2012. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Törvényszék 49.Mf.636.224/2013/6. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem és a felperes által előterjesztett csatlakozó felülvizsgálati kérelem folytán a 2014. június 4-én megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 49.Mf.636.224/2013/6. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségeiket a peres felek maguk viselik.

Kötelezi az alperest, hogy külön felhívásra a magyar államnak fizessen meg 152.470 (százötvenkettőezer-négyszázhetven) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint a felperes 2006. június 12-étől fennálló munkaviszonyát az alperes 2007. március 29-én átszervezésre hivatkozással rendes felmondással megszüntette. A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 32.M.4710/2007/23. számú ítéletével a felperes felmondás jogellenességének megállapítására és jogkövetkezményei alkalmazására irányuló kereseti kérelmét elutasította. A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Bíróság 49.Mf.630.647/2010. számú közbenső ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatva megállapította, hogy az alperes jogellenesen szüntette meg a felperes munkaviszonyát, így az 2010. július 14-én szűnt meg. A jogellenes felmondás jogkövetkezményei elbírálására az iratokat visszaküldte az elsőfokú bíróságnak.

Az e tárgyban lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 32.M.4716/2012/9. számú kijavított ítéletével kötelezte az alperest 514.894 forint elmaradt munkabér és kamatai, valamint 473.560 forint átalánykártérítés megfizetésére, egyebekben a keresetet elutasította. Az elmaradt munkabér számításának alapjául szolgáló bruttó havi átlagkeresetet 236.780 forintban állapította meg és kifejtette, hogy az átlagkereset számítás alapját az irányadó időszakban a felperesnek kifizetett munkabér képezi, és annak minősült a részére fizetett jutalom és túlmunkadíj is. Bizonyítottság hiányában nem adott helyt a felperes étkezési és BKV bérlet juttatás címén előterjesztett követelésének azzal, hogy ezek a felperes munkaszerződésében nem szerepeltek, és nem bizonyította, hogy korábban az alperestől rendszeresen kapta azt. Eltúlzottnak találta a felperes hat havi átlagkeresetnek megfelelő összegű átalánykártérítés megfizetésére irányuló kérelmét, és mérlegelve az ügy valamennyi körülményét két havi átlagkeresetnek megfelelő összegben állapította meg.

A peres felek fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 49.Mf.636.224/2013/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság kijavított ítéletét részben megváltoztatta, az elmaradt munkabér összegét 1.467.270 forintra emelte fel, és kötelezte az alperest 57.500 forint étkezési hozzájárulás megfizetésére, továbbá rendelkezett az elsőfokú perköltség és eljárási illeték felemeléséről, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Megállapította, hogy a munkaügyi bíróság a következetes ítélkezési gyakorlattal összhangban értelmezte a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (Mt.) 152. § (1) bekezdését, és állapította meg, hogy az átlagkereset számítás szempontjából munkabérnek minősül a jutalom és a túlmunkadíj is. Utalt a Legfelsőbb Bíróság BH 1995.377. számon közzétett eseti döntésére, miszerint az Mt. nem írja elő azt, hogy csupán a munkaszerződésben rögzített munkabér képezné az alapját az átlagkeresetnek. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül határozta meg a felperes megtérült jövedelmének mértékét, erre figyelemmel módosította az alperes által fizetendő elmaradt munkabér összegét. Megalapozottnak találta a felperes étkezési költségtérítés megfizetése iránti kérelmét, az utazási bérlet rendszeres biztosítására nézve azonban nem tett eleget bizonyítási kötelezettségének, így e körben a másodfokú bíróság szerint jogszerűen került elutasításra a kérelme, míg az átalánykártérítés mértéke körében az indokolást kiegészítve egyetértett az elsőfokú döntéssel.

A jogerős ítélet ellen az alperes felülvizsgálati kérelmet, a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.

Az alperes kérte a jogerős ítéletet az elsőfokú ítéletre is

kiterjedően akként megváltoztatni, hogy a Kúria „a felperes alperesnél elért átlagkeresetét 200.218 forint/hó összegben vegye alapul, az elmaradt munkabér címén megítélt összeget 0 forintra szállítsa le, az ítélet rendelkező részének első mondatát törölje, a keresetet e körben utasítsa el, és az átalánykártérítés összegét 400.436 forintra szállítsa le, továbbá az 57.000 forint étkezési hozzájárulásra előterjesztett keresetet utasítsa el.”

Kifejtette, hogy álláspontja szerint a jutalom és a „túlóra” nem tartozik az átlagkereset fogalmába, ugyanis ezt a munkáltató egyoldalúan állapítja meg. Munkabéren csak azt lehet érteni, amiben a felek között megállapodás született, és ami a munka kialakult ellenértéke. A feleknek a munkaszerződésben meg kell állapodniuk a munkavállaló személyi alaphérében, és a munkáltatónak tájékoztatnia kell a munkavállalót a munkabér egyéb elemeiről. Mivel a felperes esetében sem a munkaszerződés, sem más irat nem tartalmazta, hogy alanyi jogot szerzett volna jutalomra, így a jutalom és a „túlóra” nem illeszkedik a munkabérbe. Kifogásolta, hogy a bíróságok nem tulajdonítottak kellő jelentőséget annak, hogy az alperes egy néhány főt foglalkoztató kisvállalkozás, aki jutalom címén „nem szórhatja a pénzt”, főleg nem gazdasági válság idején. Hivatkozott az Mt. 155. § (1) bekezdésére, mely szerint a munkavállalóknak a nekik járó munkabért kell megfizetni, illetve az Alaptörvény 28. cikkére, miszerint a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak a jogszabályok. Nem lehet cél a munkavállaló olyan előnyökhöz juttatása, amiért ténylegesen nem is dolgozott meg.

A felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében kérte, hogy a Kúria a másodfokú ítéletet „változtassa meg” és az átalánykártérítés összegét hat havi átlagkeresetnek megfelelő mértékben állapítsa meg, továbbá adjon helyt nettó 278.450 forint bérletjuttatás megfizetésére vonatkozó kérelmének.

Álláspontja szerint az átalánykártérítés összegét az eljáró bíróságok okszerűtlen mérlegeléssel a Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütköző módon állapították meg. A jogviszony rövidebb tartama önmagában nem zárja ki a hat havi átlagkeresetnek megfelelő mérték megítélését, a felmondás közlését követően csak fél évvel tudott elhelyezkedni, ami nem tekinthető még viszonylag rövid időnek sem. A megállapított két havi átalánykártérítés nincs arányban sem a jogsértés súlyával, sem az okozott hátránnyal. Az utazási költségtérítés iránti igénye elutasítását sérelmezve előadta, hogy a bérletjuttatás tekintetében kioktatása elmaradt, így a bizonyítás hiánya nem róható a terhére. Nem felel meg a valóságnak az sem, hogy nem tett indítványt a juttatások kifizetésére, mert kérte, hogy az alperes e vonatkozásban csatolja be könyvelési adatait. Erről azért is tudomása volt, mert munkaköri feladatai közé

tartozott a bérletek beszerzése, dokumentálása.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében az átlagkereset, az elmaradt bér és az átalánykártérítés összegének csökkentésére, és az étkezési hozzájárulásra irányuló kereseti igény elutasítására irányuló felülvizsgálati kérelem „elutasítását” kérte.

Az alperes felülvizsgálati kérelme, illetve a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme nem megalapozott.

A felperes a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemben felhívott anyagi jogszabályok téves értelmezése miatt tartotta megalapozatlannak. Ennek megfelelően a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet sérti-e az Mt. 152. §-át.

Az átlagkereset kiszámításánál az irányadó időszakra kifizetett munkabérből kell kiindulni. Az Mt. kifejezetten nem rendelkezik a teljesítménybérezés egyes formáiról, továbbá a munkavállalói teljesítményt a munkáltató döntése vagy mérlegelése alapján elismerő, úgynevezett kiegészítő díjazási jogcímekekről sem. Mindez ugyanakkor nem zárja ki a törvényben nem szereplő díjazási intézmények alkalmazását. A jutalom olyan anyagi juttatás, amelyről a munkáltató mérlegelési jogkörében dönt, így helytállóan állította az alperes, hogy arra alanyi jogosultság nem szerorzhető. Ha azonban a munkáltató a munkavállaló munkáját jutalommal ismerte el, az a teljesítménybérezés egyik formájának minősül, így az irányadó időszakban e címen kifizetett összeget az átlagkereset számítás szempontjából figyelembe kell venni.

Kellő alap nélkül hivatkozott a felülvizsgálati kérelem arra, hogy nem része a munkabérnek a „túlóra”, helyesen a rendkívüli munkavégzésért járó bérpótlék. Az Mt. 147. § (1) bekezdése szerint rendkívüli munkavégzés esetén a munkavállalót rendes munkabéren felül illeti meg ellenérték, amely a munkájáért járó díjazás, így azt az átlagkereset kiszámításánál számításba kell venni. Munkabéren nemcsak a munkaszerződésben megjelölt személyi alapbért, hanem egyéb, a munkavégzésért járó díjazást is érteni kell, így helytállóan vették figyelembe az eljáró bíróságok az átlagkereset megállapításánál mind az irányadó időszakban a felperes számára megfizetett jutalmat, mind a rendkívüli munkavégzésért járó bérpótlékot, ez nem ütközött sem az Mt. 76. §-ába, sem a 155. § (1) bekezdésébe.

A felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében a bizonyítékok helytelen mérlegelése miatt tartotta megalapozatlannak a másodfokú bíróság döntését az átalánykártérítés mértéke tekintetében, továbbá kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 3. § (3) bekezdését, amikor nem tájékoztatta őt a bizonyításra szoruló tényekről.

A Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg, a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el. A Kúria (Legfelsőbb Bíróság) töretlen gyakorlata értelmében a bizonyítékok mérlegelésén alapuló ítélet felülvizsgálattal eredményesen csak akkor támadható, ha a bizonyítékok mérlegelése okszerűtlen vagy iratellenes volt. A felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A Kúria csak azt vizsgálhatja, hogy a mérlegelés körébe vont adatok értékelése során a bíróságok nyilvánvalóan téves vagy okszerűtlen következtetésre jutottak-e (BH 2012.179.).

A Pp. 206. § (1) bekezdése megsértésére alapított felülvizsgálati kérelem csak akkor lehet eredményes, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás iratellenes, illetőleg a bíróság a bizonyítékokat - azok egybevetése során - nem a maguk összességében értékelte, és ennél fogva a megállapított tényállás nyilvánvalóan okszerűtlen. Ha olyan eljárási szabálysértés nem történt, ami az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással volt, a megtámadott határozatot hatályában fenn kell tartani. Nem állapítható meg eljárási szabálysértés, ha a felülvizsgálati kérelem a bizonyítékok szabad mérlegelését támadja. A felülvizsgálati eljárásban nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének (BH 1999.44., EBH 2013.44.).

Az eljárt másodfokú bíróság részletes magyarázatát adta annak, hogy miért találta helytállónak az elsőfokú ítéletet az átalánykártérítés mértéke körében. Helytálló mérlegeléssel értékelte a felperes alperessel fennállt munkaviszonyának időtartamát, a munkáltató jogsértésének súlyát, illetve azon körülményt, hogy a felperes viszonylag rövid időn belül el tudott helyezkedni jelentősen nem alacsonyabb munkabérrel, ezért nem jogszabálysértő az Mt. 100. § (4) bekezdése alapján a felperest megillető átalánykártérítés mértékének két havi átlagkereset összegében történt megállapítása.

Az elsőfokú bíróság bizonyítottság hiányában nem adott helyt a felperes étkezési és BKV bérletjuttatás címén előterjesztett követeléseinek. A felperes fellebbezésében nem kifogásolta azt, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget kioktatási kötelezettségének megsértve ezzel a Pp. 3. § (3) bekezdését. Ezzel ellentétben azt állította, hogy bizonyítási indítványt tett e körben, és kérte, hogy az alperes a vonatkozó könyvelési iratait csatolja be. A másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy ilyen indítványt a felperes nem terjesztett elő.

A felperes fellebbezésében nem támadta az elsőfokú eljárást a Pp. 3. § (3) bekezdése vonatkozásában, és ezért ez a kérdés nem képezte a másodfokú eljárás tárgyát. A jogerős ítélet pedig csak olyan körben támadható felülvizsgálattal, amely az első és másodfokú eljárásban is felmerült (EBH 2000.371., BH 1997.54.), erre figyelemmel a Kúria a felülvizsgálati kérelem ezen pontját érdemben nem vizsgálta.

Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet jogszabálysértés hiányában a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Mivel a peres felek pernyertességének-pervesztességének aránya között nincs számottevő különbség, a Kúria akként rendelkezett a Pp. 81. § (1) bekezdése szerint, hogy mindkét fél maga viseli saját költségét.

Az alperes a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles megfizetni a felülvizsgálati eljárási illetéket, míg annak 2. § (1) bekezdés f) pontja alapján a felperes illeték fizetésére nem köteles figyelemmel arra, hogy a kereseti kérelem benyújtásakor a per tárgyi költségmentes volt.

Budapest, 2014. június 4.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Sipőczné dr. Tánczos Rita s.k. előadó bíró, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírószági tisztviselő